

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDICINOS PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. I-1555 2, 4, 6, 7, 8
12 STRAIPSNIŲ IR TREČIOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ODONTOLOGIJOS PRAKTIKOS IR BURNOS PRIEŽIŪROS
PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. I-1246 5, 7, 8, 9 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SLAUGOS PRAKTIKOS IR AKUŠERIJOS
PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. IX-413 5, 7, 8 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PRAKTIKOS
ĮSTATYMO NR. XIII-3222 3, 5, 7, 9, 10 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

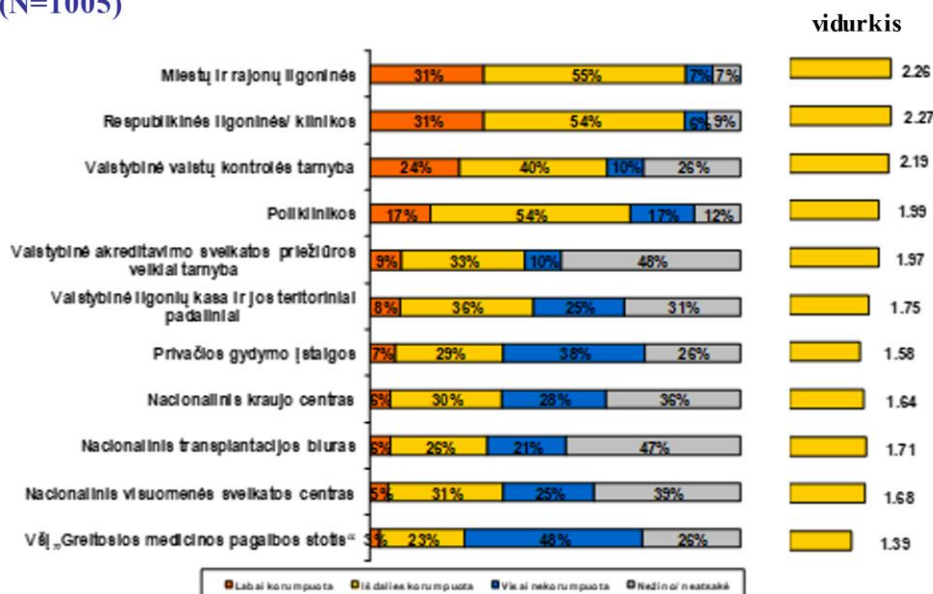
1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo Nr. I-1555 2, 4, 6, 7, 8, 12 straipsnių ir trečiojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo Nr. I-1246 5, 7, 8, 9 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 5, 7, 8 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo Nr. XIII-3222 3, 5, 7, 9, 10 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (toliau – įstatymai, įstatymų projektai) rengimą paskatino:

I. Siekis didinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo skaidrumą. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos inicijuojamame tyrime „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ 2021¹ asmens sveikatos priežiūros sistema ir toliau išlieka kaip viena korumpuočiausių viešojo sektoriaus sistemų. 2020 m., gyventojų nuomone, labiausiai korumpuotos institucijos yra gydymo įstaigos / sveikatos apsauga.

VILMORUS

**Korupcijos paplitimas su sveikatos priežiūra susijusiose įstaigose
(N=1005)**



11.3 Kaip manote, kiek korumpuotos yra su sveikatos priežiūra susijusios įstaigos?

Gyventojai 2021

2021 m. rugsėjis – lapkritis

114

Tyrimas atliktas LR Specialiųjų tyrimų tarnybos užsakymu

¹ <https://www.stt.lt/analitine-antikorpucine-zvalgyba/lietuvas-korupcijos-zemelapis/7437>

Šio tyrimo duomenimis, sveikatos priežiūros sistema metai iš metų tendencingai išlieka viena iš labiausiai korupcijos paveiktų viešojo sektoriaus sričių. Korupcijos reiškiniai sveikatos priežiūros sistemoje yra vieni iš pavojingiausių socialinių reiškinių, iškreipiantys socialinį teisingumą, didinantys šešėlinę ekonomiką. Bet kokia korupcinė veikla daro ne tik materialinę, bet ir moralinę žalą. Taip yra dėl to, kad pažeidžiami visų šalies gyventojų lygiateisiškumo ir teisingumo principai, atsiranda nepasitikėjimas ir nusivylimas tiek visuomene, tiek pačia valstybe.

Apie asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) veiklos srityse egzistuojančius korupcijos rizikos veiksnius signalizuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) periodiškai inicijuojami ikiteisminiai tyrimai ir teismų nutartys, kurių subjektais tampa asmens sveikatos priežiūros specialistai, neretai esantys ir ASPĮ vadovais. STT 2022 m. rugsėjo mėn. duomenimis, pagal STT atliktus ikiteisminius tyrimus, teismai įsiteisėjusiais teismų sprendimais kaltais pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“ 225–229 straipsnių (toliau – VTVI nusikalstamos veikos) nusikalstamas veikas pripažino: 2018 m. – 3; 2019 m. – 7; 2020 m. – 6; 2021 m. – 1; 2022 m. – 5 sveikatos priežiūros specialistus. Šiuo metu STT atlieka 7 ikiteisminius tyrimus 49 asmens sveikatos priežiūros specialistų atžvilgiu dėl jiems pareiktų įtarimų už VTVI nusikalstamų veikų įvykdymą, o teismuose dar vyksta 12 teismo procesų (teismų sprendimai nėra įsiteisėję) dėl dar 27 sveikatos priežiūros specialistų, kurie kaltinami įvykdžius VTVI nusikalstamas veikas.

Todėl siekiant didinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo skaidrumą, pacientų ir asmens sveikatos priežiūros specialistų atsparumą korupcijai būtina imtis prevencinių priemonių, atgrasančių nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, užtikrinti pacientų lygiateisiškumą į asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Viena reikšmingų ir esminių pokyčių galinčių lemti priemonių yra asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo naikinimas už korupcinio pobūdžio nusikalstamus veiksmus sveikatos sistemoje.

Be to, licencijų galiojimo naikinimo klausimą jau keleri metai kelia ir teisėsaugos institucijos, teismai, prašydami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Sveikatos apsaugos ministerija) spręsti gydytojų licencijų galiojimo panaikinimo teisinio reglamentavimo galimas spragas, sudarančias galimybes asmens sveikatos priežiūros specialistui ir toliau užsiimti medicinos praktika, nors jam pritaikyta baudžiamoji atsakomybė už korupcinio pobūdžio nusikalstamus veiksmus teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Tai yra, jei gydytojas turi kelias profesinės kvalifikacijos licencijas, jam naikinama tik ta licencija, kuria verčiantis buvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

II. Asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo teisinio reguliavimo trūkumai ir taikymo problemos:

- *įstatymuose įtvirtinti skirtingi asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindai.* Nėra jokių objektyvių priežasčių, pagrindžiančių skirtingų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindų nustatymą atskiruose asmens sveikatos priežiūros praktiką reglamentuojančiuose įstatymuose. Galiojančio reguliavimo skirtumus galima lėmė laiko aplinkybės priimant ir keičiant įstatymus, t. y. įstatymai buvo priimti ir keičiami skirtingais laikotarpiais, nebuvo vykdyta sisteminė licencijų naikinimo ir stabdymo pagrindų teisinio reguliavimo peržiūra. Skirtingas įstatyminis reguliavimas, kurio taikymas susijęs su asmens sveikatos priežiūros specialistams taikomomis poveikio priemonėmis – laikinai netekti licencijos verstis medicinos praktika, – sudaro teisinės prielaidas tomis pačiomis aplinkybėmis taikyti skirtingus standartus. Pagal Medicinos praktikos įstatymą ir Slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymą nėra prievolės naikinti licencijos, jei verčiamasi medicinos praktika, kai sustabdytas licencijos galiojimas, tuo tarpu kitai specialistų grupei, kuri reglamentuojama Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymu ir Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymu, esant minėtam pagrindui licenciją privaloma naikinti;

- *dviprasmiškas, neišsamus ir neaiškus nuostatų, numatančių licencijų galiojimo naikinimą padarius korupcinio pobūdžio veiksmus, taikymas.* Skirtingų profesinių kvalifikacijų asmens

sveikatos priežiūros specialistų praktiką reglamentuoja atskiri įstatymai, kuriuose numatyti licencijų galiojimo naikinimo ir stabdymo pagrindai. Vienuose įstatymuose yra nurodyta, kokių subjektų sprendimų dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų pagrindu yra naikinamas licencijos galiojimas, kituose nėra įvardyti konkretūs subjektai. Licencijas išduodančios institucijos praktikoje yra suprantama ir gydytojams licencija naikinama tik pagal įsigaliojusius teismų sprendimus, tačiau toks reguliavimas ne visada yra aiškus kitoms institucijoms, manančioms, kad licencija turi būti naikinama iškart, kai pradedamas tyrimas dėl gydytojo korupcinio pobūdžio veiksmų, nelaukiant įsigaliojusio teismų sprendimo. Todėl, pavyzdžiui, pagal Medicinos praktikos įstatymą, nėra neišuku, pagal kokių institucijų priimtus sprendimus turi būti naikinama gydytojo licencija, t. y. ar tik teismo sprendimu, ar ir kitų institucijų sprendimų pagrindu. Pavyzdžiui, Slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatyme apskritai nėra nuostatų, numatančių licencijos galiojimo panaikinimą už korupcinio pobūdžio veiksmus.

Be to, įstatymuose nenumatytas licencijos naikinimo pagrindas už korupcinio pobūdžio veiksmus, kurie nebūtinai tiesiogiai susiję su paciento teisių pažeidimu, tačiau neteisėti veiksmai tiesiogiai susiję su asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimu. Pavyzdžiui, jei asmens sveikatos priežiūros specialistas, teikdamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, gavo neteisėtų pajamų iš farmacijos kompanijų, kurios gaminamus ar platinamus vaistus neoficialiai siūlo pacientams.

Vertinant korupcijos mastus sveikatos sistemoje ir dėl to kylančias pasekmes tiek valstybės finansams, tiek sveikatos sistemos reputacijai, įstatymuose nėra įtvirtintas prevencinis licencijų naikinimo mechanizmas, padedantis atgrasyti asmens sveikatos priežiūros specialistus nuo neteisėtų korupcinio pobūdžio veiksmų. Neišsamus atsakomybės už korupcinio pobūdžio pažeidimus reguliavimas suponuoja tai, kad licencijavimo institucijai atskirais atvejais sudėtinga kvalifikuoti ir priskirti veikas konkrečioms įstatymų pagrindams ir tinkamai pritaikyti teisinę atsakomybę;

- *nepakankamas Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos įstatyminis reguliavimas*. Ne visuose įstatymuose, reglamentuojančiuose asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinę praktiką, yra įtvirtinta Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos, kurios sprendimų pagrindu yra naikinamas licencijos galiojimas, sudarymo tvarka ir veikla. Atsižvelgiant į tai, būtina Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymo mechanizmą ir funkcijas įtvirtinti įstatyminiu lygmeniu visuose atskiruose įstatymuose numatant vienodą šios komisijos sudarymo ir veikimo reguliavimą;

- *skirtingi licencijų išdavimo, kai licencija buvo panaikinta, terminai*. Gydytojai, kuriems licencijos galiojimas buvo panaikintas dėl šurkščių paciento teisių pažeidimų, dėl naujos licencijos išdavimo į licencijas išduodančią instituciją gali kreiptis praėjus trims mėnesiams nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos, tačiau kiti sveikatos priežiūros specialistai (pvz., odontologai, akušeriai) – praėjus šešiesiems mėnesiams, t. y. numatytas dvigubais ilgesnis terminas. Esant tokiam nevienodam teisiniui reguliavimui, yra pažeidžiamas tos pačios asmenų grupės lygiateisiškumo principas, nes gydytojai yra palankesnėje padėtyje dėl jiems taikomo trumpesnio termino naujai licencijai gauti. Taip pat pagrįstų abejonių kelia, ar trijų, šešių mėnesių terminas panaikintai licencijai atnaujinti yra pakankamas ir adekvatus, siekiant užtikrinti atgrasymą nuo tolesnių korupcinio pobūdžio veiksmų.

III. Siekis užtikrinti įstatymų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinę praktiką, ir įstatymų, reguliuojančių kitas sritis, suderinamumą.

Įstatymuose, reglamentuojančiuose asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinę praktiką, kaip viena iš licencijos atitinkamai praktikai išdavimo sąlygų yra nustatytas reikalavimas būti Lietuvos Respublikos piliečiu arba turėti leidimą gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje. Tačiau visi su užsieniečių įdarbinimu susiję klausimai reglamentuoti Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“. Nei leidimo dirbti išdavimas, nei jo priežiūra nėra nei Sveikatos apsaugos ministerijos, nei licencijas išduodančios institucijos kompetencijos sritis, leidimas dirbti turi įvairias formas, kurios nuolat kinta, praktikoje neretai būna sudėtinga įvertinti jų tinkamumą, todėl darytina išvada, kad užsieniečių darbo teisėtumo kontrolė neturi būti papildomai vykdoma asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijavimo metu ir įstatymuose, reglamentuojančiuose asmens

sveikatos priežiūros specialistų profesinę praktiką, užsieniečiui neturėtų būti tokios atskiros licencijos išdavimo sąlygos kaip leidimo dirbti Lietuvoje turėjimas. Kaip minėta, šiuos leidimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, o juos išduoda ir užsieniečių darbo priežiūros kontrolę vykdo kitos kompetentingos institucijos.

Kadangi reikalavimas būti Lietuvos Respublikos piliečiu arba turėti teisę gyventi Lietuvos Respublikoje yra ir lieka viena iš licencijos išdavimo sąlygų, tikslinga numatyti licencijos galiojimo sustabdymą, kai teisė gyventi Lietuvos Respublikoje yra prarandama.

Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo Nr. XIII-3222 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymu, kuris įsigaliojo nuo 2021 m. lapkričio 1 d., buvo įtvirtinta nauja gydomojo masažo specialisto profesinė kvalifikacija išskiriant ją iš masažuotojo profesinės kvalifikacijos, ir nustatyta, kad gydomojo masažo specialisto profesinė kvalifikacija įgyjama baigus masažuotojo formaliojo profesinio mokymo programą ir papildomą gydomojo masažo profesinio mokymo modulį. Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo Nr. XIII-3222 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymas nebuvo derintas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir šios ministerijos atstovai pastebėjo, kad toks profesinės kvalifikacijos būdas, kai baigiama kitą profesinę kvalifikaciją suteikianti programa (šiuo atveju masažuotojo) ir papildomai baigiamas tik tam tikras profesinio mokymo modulis (šiuo atveju gydomojo masažo modulis) negalima. Todėl ši nuostata tikslinga ir keistinas Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas. Dėl pirmiau nurodytos priežasties negalint pradėti rengti ir šiuo metu nerengiant gydomojo masažo specialistų, siekiant neužkirsti kelio tapti gydomojo masažo specialistais ir išvengti tokių specialistų trūkumo, Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatyme taip pat tikslinga numatyti pereinamąsias nuostatas iki kol bus parengta ir įteisinta nauja gydomojo masažo specialisto profesinės kvalifikacijos įgijimo programa ir asmenys turės galimybę įgyti gydomojo masažo specialisto profesinę kvalifikaciją.

Pagrindinis įstatymų projektų tikslas – užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo skaidrumą ir licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo proceso įgyvendinimo aiškumą.

Įstatymų projektų uždaviniai:

- 1) įtvirtinti vienodus asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindus;
- 2) įtvirtinti aiškų, abejonių nekeliantį teisinį reguliavimą, numatantį licencijos galiojimo panaikinimą už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas (korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus);
- 3) patikslinti įstatymų nuostatas dėl licencijas išduodančios institucijos veiksmų, kai į ją kreipiasi įstatymuose išvardyti subjektai dėl įstatymuose nurodytų licencijų naikinimo ir stabdymo pagrindų;
- 4) suvienodinti įstatymų nuostatas, reglamentuojančias Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymą ir veiklą;
- 5) suvienodinti ir prailginti naujų licencijų, kai jos buvo panaikintos už korupcinio pobūdžio neteisėtus veiksmus, išdavimo terminus iki vieno metų;
- 6) pakeisti gydomojo masažo specialisto profesinės kvalifikacijos įgijimą reglamentuojančias nuostatas ir numatyti (patikslinti) pereinamąjį laikotarpį, per kurį asmenys, įgiję masažuotojo profesinę kvalifikaciją, yra prilyginami asmenims, įgijusiems gydomojo masažo profesinę kvalifikaciją.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Medicinos praktikos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyta, kad licencija naikinama, kai gydytojas grubiai pažeidė paciento teises: šiurkščiai ir žeminamai elgėsi su pacientu;

pasinaudojo pareigomis norėdamas sau gauti neteisėtų pajamų arba dėl kitokių asmeninių paskatų; seksualiai priekabiavo prie paciento; atliko prieš pacientą veiką, turinčią vagystės, sukčiavimo požymių, ir gydytojui teisės aktų nustatyta tvarka buvo pritaikyta atsakomybė; būdamas neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų teikė pacientui medicinos praktikos paslaugas; nustatyta kitų panašaus pobūdžio pažeidimų, kuriais buvo grubiai pažeistos paciento teisės. Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punkte ir Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinti subjektai (teismo nutarimu ar nuosprendžiu arba ne teismo tvarka administracinio nusižengimo bylą nagrinėjančio pareigūno nutarimu), kurių sprendimų pagrindu naikinama licencija, jei asmens sveikatos priežiūros specialistas pasinaudojo pareigomis neteisėtoms pajamoms iš paciento gauti. Slaugos praktikos ir medicinos praktikos įstatymo 8 straipsnyje iš viso nėra nuostatų, numatančių licencijos naikinimą už korupcinio pobūdžio veiksmus.

Medicinos praktikos įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad gydytojo profesinę kompetenciją vertina atitinkamos medicinos praktikos profesinės kvalifikacijos rūšies (specialybės) gydytojo profesinės kompetencijos vertinimo komisija, vadovaudamasi sveikatos apsaugos ministro patvirtinta Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarka. Slaugos ir akušerijos praktikos įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad bendrosios praktikos slaugytojo, išplėstinės praktikos slaugytojo ar akušerio profesinę kompetenciją vertina ir slaugos ar akušerijos praktikos klaidas nustato Profesinės kompetencijos vertinimo komisija, vadovaudamasi sveikatos apsaugos ministro patvirtintu Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos aprašu. Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo 13 straipsnyje ir Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo 13 straipsnyje įtvirtinta Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymas, priimamų sprendimų rūšys.

Medicinos praktikos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad gydytojas, kurio licencijos galiojimas buvo panaikintas, dėl naujos licencijos išdavimo gali kreiptis praėjus trimis mėnesiams nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos, jeigu licencijos galiojimas buvo panaikintas vadovaujantis šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 4 punktu (licencijos naikinimo pagrindas dėl šiurkščių paciento teisių pažeidimų). Pagal Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Asmens sveikatos priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą, kai licencija buvo panaikinta dėl šiurkštaus paciento teisių pažeidimo, dėl naujos licencijos išdavimo galima kreiptis praėjus šešiems mėnesiams. Medicinos praktikos įstatyme nėra numatyta galimybė laikinai stabdyti licenciją, kai teismas priima sprendimą dėl laikino gydytojo nušalinimo nuo pareigų ar laikino teisės verstis medicinos praktika sustabdymo.

Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatyme šiuo metu nustatyta, kad gydomojo masažo specialisto profesinę kvalifikaciją įgyjama baigus masažuotojo formaliojo profesinio mokymo programą ir papildomą gydomojo masažo profesinio mokymo modulį. Šio įstatymo pakeitimo įstatyme nustatyta, kad gydomojo masažo specialisto profesinę kvalifikaciją turintiems asmenims prilyginami asmenys, iki 2023 m. liepos 1 d. įgiję masažuotojo profesinę kvalifikaciją pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos patvirtintas masažuotojo formaliojo profesinio mokymo programas, jeigu mokytis pagal šias programas jie pradėjo iki šio įstatymo įsigaliojimo.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymų projektais siūloma:

- visuose įstatymuose įtvirtinti vienodus asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindus nurodant, kokių subjektų priimtų sprendimų pagrindu licencija gali būti panaikinta dėl pacientų teisių pažeidimo ir korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiksmų, t. y. kai įsiteisėjusiu teismo sprendimu, ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 212 straipsnyje numatytais ikiteisminio tyrimo nutraukimo atvejais (kai įtariamasis pripažįsta padaręs nusikalstamą veiką arba pripažino dalyvavęs darant nusikalstamą veiką), administracinio nusižengimo bylą nagrinėjančio pareigūno nutarimu

nustatoma, kad asmens sveikatos priežiūros specialistas: a) šiurkščiai elgėsi ir (ar) žemino paciento orumą, seksualiai priekabiavo prie paciento, įvykdė vagystę iš paciento, būdamas neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų teikė pacientui asmens sveikatos priežiūros paslaugas; b) padarė korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, tiesiogiai susijusias su asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimu;

- visuose įstatymuose suvienodinti ir prailginti naujų licencijų, kai jos buvo panaikintos už korupcinio pobūdžio neteisėtus veiksmus, išdavimo terminus nustatant 1 metų terminą, kuriam praėjus asmens sveikatos priežiūros specialistas vėl gali kreiptis į licencijas išduodančią instituciją dėl licencijos išdavimo. Paminėtina, kad Slovėnijoje ir Italijoje licencija atskirais atvejais gali būti sustabdyta iki penkerių metų, Danijoje iki 2 metų, Kroatijoje iki 1 metų laikotarpio. Pažymėtina, kad pagal Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą licencija asmens sveikatos priežiūros specialistui išduodama praėjus 1 metams nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos, jeigu licencijos galiojimas buvo panaikintas dėl to, kad asmens sveikatos priežiūros specialistas vertėsi praktika sustabdytos licencijos galiojimo metu. Analogiška nuostata įtvirtinta ir Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte. Vertinant tai, kad už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas yra taikoma baudžiamoji atsakomybė, galimas kilti pasekmes paciento sveikatai ir (ar) valstybės finansams, naujos licencijos, kai licencija buvo panaikinta dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atlikimo asmens sveikatos priežiūros specialisto pareigų vykdymo metu, išdavimo terminas turi būti ilginamas ir prevenciškai atgrasantis nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų;

- suvienodinti licencijų galiojimo stabdymo pagrindus ir visuose įstatymuose numatyti, kad licencija yra stabdoma, kai teismas priima sprendimą dėl laikino asmens sveikatos priežiūros specialisto nušalinimo nuo pareigų ar laikino teisės verstis medicinos praktika sustabdymo. Projektuose taip pat nurodoma, kad licencijos galiojimas stabdomas teismo sprendime nurodytam asmens sveikatos priežiūros specialisto nušalinimo ar laikino teisės verstis medicinos praktika sustabdymo laikotarpiui;

- patikslinti įstatymų nuostatas, kuriomis būtų įtvirtinta, kokių veiksmų licencijas išduodanti institucija turi imtis, kai į ją kreipiasi įstatymuose išvardyti subjektai dėl įstatymuose nurodytų licencijų naikinimo ir stabdymo pagrindų. Įstatymų projektuose nurodoma, kad licencijas išduodanti institucija, gavusi informacijos iš nurodytų subjektų, vadovaudamasi licencijavimo taisyklių nustatyta tvarka, kreipiasi į kompetentingas institucijas dėl informacijos pagrįstumo siekiant patikrinti, ar yra pagrindas sustabdyti ar naikinti licencijos galiojimą;

- įtvirtinti papildomus subjektus, kurie gali kreiptis į licencijavimo instituciją dėl asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo turint tam pagrįstos informacijos. Įstatymų projektuose numatomi šie papildomi subjektai: Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija, teisėsaugos institucijos, teismai;

- suvienodinti nuostatas, reglamentuojančias Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymą ir veiklą Medicinos praktikos įstatyme ir Slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatyme, įtvirtinant Profesinės kompetencijos vertinimo komisijos sudarymo mechanizmą ir priimamų sprendimų rūšis taip, kaip yra nustatyta Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatyme ir Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatyme. Visų įstatymų nuostatas siūloma papildyti, kad Profesinės kompetencijos vertinimo komisija, priėmusi vieną iš šių sprendimų, t. y. nustato, kad asmens sveikatos priežiūros specialisto veiklos trūkumai ar veiksmai, galėję lemti ar lėmę žalą ar pavojų pacientų sveikatai, yra medicinos praktikos klaida ar šiurkšti medicinos praktikos klaida, apie šį sprendimą per 3 darbo dienas informuoja Žalos pacientų sveikatai prevencijos komisiją, numatytą Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 26 straipsnio 11 dalyje;

- suvienodinti kitus licencijų galiojimo ir naikinimo pagrindus pagal naujausią ir teisiškai korektiškiausią teisinį reguliavimą, įtvirtintą įstatymuose;

- visuose įstatymuose atsisakyti licencijos išdavimo sąlygos – leidimo dirbti (užsieniečiams) kaip ne šių įstatymų reguliavimo dalyko bei numatyti naują licencijos galiojimo sustabdymą pagrindą – teisės gyventi Lietuvos Respublikoje netekimą.

- patikslinti gydomojo masažo specialisto profesinės kvalifikacijos įgijimo reguliavimą ir pereinamojo laikotarpio nuostatas dėl gydomojo masažo profesinės kvalifikacijos prilyginimo asmenims, įgijusiems masažuotojo profesinę kvalifikaciją.

Priėmus siūlomus pakeitimus, bus:

- ištaisyti nurodyti teisinio reguliavimo trūkumai, užtikrintas vienodas, aiškus ir nedviprasmiškas, lygiateisiškumo principą užtikrinantis ir nuo korupcinio pobūdžio veiksmų atgrasantis (prevencinio pobūdžio) teisinis reguliavimas;

- siūlomais įstatymų pakeitimais pasiekus prevencinius tikslus, bus užtikrinamas skaidrus asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas, didinamas pacientų ir asmens sveikatos priežiūros specialistų atsparumas korupcijai; sumažės ikiteisminių tyrimų asmens sveikatos priežiūros specialistų atžvilgiu;

- užtikrinamas sklandus licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo procesas;

- suderintas įstatymų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros praktiką, reguliavimas su kitas sritis (švietimą, užsieniečių teisinę padėtį) reguliuojančiais įstatymais.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Įstatymų projektai neigiamų pasekmių neturės.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti įstatymai prisidės prie asmens sveikatos priežiūros sistemos skaidrumo didinimo, atgrasys nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veiksmų.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymų nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Papildomų įstatymų priimti ar pakeisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai suderinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektuose reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Įstatymams įgyvendinti reikės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. V-1088 „Dėl Slaugos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. V-1089 „Dėl Akušerijos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 4 d. įsakymą Nr. V-2824 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros specialistų praktikos licencijavimo taisyklių ir Asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“;
4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. V-396 „Dėl Medicinos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;
5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. balandžio 9 d. įsakymą Nr. V-791 „Dėl Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos licencijavimo taisyklių ir Odontologų ir burnos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“;
6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. spalio 8 d. įsakymą Nr. V-1148 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 165:2021 „Gydomojo masažo specialistas“ patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai: licencijos galiojimo stabdymas, licencijos galiojimo naikinimas, korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

2022 m. liepos 14 d. Sveikatos apsaugos ministerija organizavo viešąją konsultaciją², kurios metu buvo pristatyti asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo teisinio reguliavimo siūlomi pakeitimai. Viešojoje konsultacijoje dalyvavo asmens sveikatos priežiūros specialistus vienijančių ir pacientų organizacijų atstovai, Specialiųjų tyrimų tarybos, Generalinės prokuratūros, „Transparency International“ Lietuvos skyriaus atstovai, asmens sveikatos priežiūros įstaigų atstovai, Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos atstovai.

Teisėsaugos institucijų atstovai išreiškė palaikymą inicijuojamiems pokyčiams, kaip tikslingai galintiems prisidėti prie sveikatos sistemos skaidrumo didinimo; pažymėjo, jog medikai, kaip ir kiti valstybės tarnautojai, privalo vykdyti ir laikytis teisės aktų ir skaidrumo reikalavimų, nėra jokių objektyvių duomenų dėl sveikatos sektoriui galimų taikyti skaidrumo reikalavimo išimčių; nurodė,

²<https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/viesoji-konsultacija-del-asmens-sveikatos-prieziuros-specialistu-licenciju-stabdymo-ir-naikinimo-teisinio-reguliavimo-tobulinimo-ir-skaidrumo-sveikatos-prieziuros-sistemoje-didinimo>

kad kyšio ėmimas yra asmens sąmoningas tyčinis neteisėtas veikimas. Pritarė, kad 1 metų terminas licencijai stabdyti yra tinkama prevencinė priemonė, galinti atgrasyti nuo korupcinio pobūdžio veiksmų.

Asmens sveikatos priežiūros specialistus vienijančių organizacijų atstovai pasiūlė neilginti naujų licencijų išdavimo terminų, kai licencijos buvo panaikintos dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, tačiau numatyti finansinę atsakomybę (pinigines baudas). Jaunųjų gydytojų asociacija pritarė siūlomiems pokyčiam ir antikorupcinės politikos formavimui per susijusias specialistų licencijavimo sistemos priemones.
